

**Ένας γενναίος καινούργιος κόσμος.
(Επαγγελματικές προοπτικές ΗΜ, επεισόδιο IV και τελευταίο).**

Στα προηγούμενα επεισόδια γνωρίσαμε το νέο συνάδελφο που οπλισμένος με απεριόριστη πίστη, θέληση και υπομονή κατέγραψε και μελέτησε προσεκτικά το μελλοντικό του επαγγελματικό περιβάλλον, συστηματικά οργάνωσε τις επαφές του και σχετικά σύντομα (?) κατάφερε να βρει την πρώτη του δουλειά και μάλιστα σε έναν επαγγελματικό χώρο που δεν του είναι και τελείως ..απεχθής.

Δεν πέρασε βέβαια και λίγα. Χρειάστηκε να κάνει πολλά σε τόσο λίγο χρονικό διάστημα, πράγματα δύσκολα που η σκέψη τους και μόνο ήταν ικανή να του προκαλέσει ... κρίση κατάθλιψης πριν μερικούς μήνες που ..φώλιαζε ήσυχος και αμέριμνος στη σχολή με την καθημερινή ..μιζέρια του κυνηγητού των σημειώσεων, των ηλεκτρονικών δηλώσεων στα εργαστήρια (δεν άντεξα να μην το βάλω!), των υπνωτικών παρακολουθήσεων, του κυνηγητού των θεμάτων, της ύλης και των άλλων τυπικών φοιτητικών θηραμάτων. Και τώρα, μόνος στην ..άγρια επαγγελματική ζούγκλα της νεοελληνικής μας πραγματικότητας...

Καλά αυτός την έκανε και βολεύτηκε (προσωρινά). Ας τον αφήσουμε για λίγο και ας πάμε σε κάποιον άλλο συνάδελφο (η χρήση αρσενικών ουσιαστικών, επιθέτων και αντωνυμιών γίνεται από καθαρή τάση .. συμπάθειας – από το συμπάσχω – προς τον/την ανώνυμο συνάδελφο) που ταυτόχρονα με τον προηγούμενο, αλλά με μια μικρή χρονική υστέρηση, παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τις προσπάθειες του, αναζητώντας τους δικούς του δρόμους. Και βλέποντας τριγύρω, απέναντι από τη Σκύλα του ελεύθερου επαγγέλματος και τη Χάρυβδη της αδηφάγου αγοράς εργασίας του χαμογελά γλυκά η σειρήνα του ...ελληνικού Δημόσιου (με Δ κεφαλαίο). Το ήρεμο λιμάνι όλων των ..αναξιοπαθούντων νεοελλήνων. Η μετουσίωση των ονείρων γενιών και γενιών μεταπολεμικά. Ο υπέρτατος στόχος για τη διευκόλυνση της κατάκτησης του οποίου οργανώθηκε ένα ολόκληρο πολιτικό πελατειακό σύστημα. Ο προθάλαμος για τη λαμπρή κοινωνία της δεύτερης και τρίτης δουλειάς, της κομπλεξικής εξουσίας, της κουτοπόνηρης συναλλαγής, της μεγαλοπρεπούς διαπλοκής.

Έλα όμως που κάποιοι (σίγουρα βολεμένοι) πήγαν και προσπάθησαν να αλλάξουν τους κανόνες του παιχνιδιού. Και εκεί που το σύστημα δούλευε καλά στη βάση της γνωριμίας (είμαστε ρε αδελφέ και έθνος ..ανάδελφο, αν μας κόψεις και τις ευρύτερες κοινωνικές...επαφές...) κάποιοι φωστήρες εμπνεύστηκαν διαγωνισμούς και όργανα ΑΣΕΠ και ότι βάλει το μυαλό του καθένα. Και όλα αυτά για μια θεσούλα στο Δημόσιο.

Αλλά για όλα αυτά ας προβληματίζονται οι άλλοι. Γιατί για τον καλό μας συνάδελφο υπάρχει και άλλο μονοπάτι που ακούει στο όνομα ..μεταπτυχιακά.

Τι λαμπρή στ' αλήθεια σύλληψη! Αφού εξαντλήσεις κάθε δυνατό όριο παραμονής στη σχολή, μετά καπάκι να κάνεις και ένα μεταπτυχιακό ..γιατί έτσι πρέπει. Ποιος λέει ότι πρέπει? Μα πρώτα από όλους οι γονείς! Αν είναι δυνατόν ένας ΗΜ, που τέλειωσε μια τέτοια δύσκολη Σχολή, με τέτοιους βαθμούς, που από μικρός άλλο από 20 δεν είχε πάρει, αν είναι δυνατόν το παιδί αυτό να μην κάνει τουλάχιστον ένα μεταπτυχιακό! (εδώ το ένα αγνοώ αν προσδιορίζει πλήθος – πχ να κάνει και 2 ή και 3, ή κάποιον ελάχιστο στόχο). Και φυσικά αν ο ...χορηγός το επιθυμεί...ποιος μπορεί να φέρει αντίρρηση. Εξάλλου ένα μεταπτυχιακό σου δίνει και ένα κάρο μόρια στο

ΑΣΕΠ, άρα με ένα σμπάρο και άλλα 2 ανέμελα χρονάκια ακόμη στη σχολή και μόρια. Άσε που μετά μπορεί να κάνει κανείς και κανένα διδακτορικό (που δίνει ακόμη πιο πολλά μόρια και ακόμη περισσότερα ανέμελα χρονάκια στη σχολή).

Σας φαίνονται υπερβολικά όλα αυτά? Μην βιαστείτε να απαντήσετε θετικά. Ας ξαναδούμε λίγο τα στατιστικά της MRB. Σύμφωνα με αυτά και για δείγμα που καλύπτει ηλικιακά όλους τους διπλωματούχους ΗΜ το 2003, ένα ποσοστό 25% (1 στους 4 δηλαδή) κάνει ή έχει κάνει μεταπτυχιακό και λίγο πάνω από το 10% έχει κάνει διδακτορικό. Νομίζω ότι οι περισσότεροι από εσάς θα συμμερίζεστε την άποψή μου ότι οι αριθμοί αυτοί είναι σαφώς μεγαλύτεροι αν μιλάμε για απόφοιτους της τελευταίας δεκαετίας ή πενταετίας. Και θα μεγαλώσουν πολύ περισσότερο στα επόμενα χρόνια. Επίσης ιδιαίτερες αυξητικές τάσεις εμφανίζει το πλήθος των συναδέλφων που στρέφονται στα διδακτορικά. Τα ποσοστά των υποψηφίων διδασκόντων στα ελληνικά Τμήματα ΗΜΜΥ πλησιάζουν τα αντίστοιχα των Τμημάτων Αγγλικών πανεπιστημίων, τα οποία όμως υποδέχονται υποψήφιους διδάκτορες από όλο τον κόσμο!

Γιατί όμως η τάση αυτή να θεωρείται υπερβολική και μάλιστα από έναν πανεπιστημιακό. Η απάντηση είναι εξαιρετικά απλή. Γιατί διαστρεβλώνει πλήρως την αγορά εργασίας, απαξιώνει στην πράξη τους βασικούς τίτλους σπουδών και τελικά και το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα. Από την προηγούμενη ανάλυση έγινε αρκετά σαφές ότι η ελληνική αγορά εργασίας με τη σημερινή της μορφή σαφώς και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απαιτεί την ιδιαίτερη επιστημονική ή επαγγελματική εξειδίκευση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος. Από την άλλη μεριά, η αναγκαιότητα της εξειδίκευσης δημιουργείται μέσα από τις συνθήκες της επαγγελματικής απασχόλησης και πολύ σπάνια πριν από αυτήν. Έτσι στην ..οπισθοδρομική Ευρώπη, ο ΗΜ βγαίνει στο επάγγελμα και εφόσον οι απαιτήσεις της συγκεκριμένης θέσης είναι τέτοιες που επιβάλλουν κάποια ειδική (μετ)εκπαίδευση, τότε προσανατολίζεται προς κάποιο μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα σε αντικείμενο προσδιορισμένο από την εταιρεία και συνήθως με έξοδα της εταιρείας. Προφανώς στην περίπτωση αυτή η συνεργασίες εταιρειών και πανεπιστημίων είναι στενές, έτσι ώστε και κατάλληλες υποδομές να δημιουργούνται στα πανεπιστημιακά τμήματα, αλλά και η αμφίδρομη επικοινωνία να ενισχύεται. Το όφελος και των δυο εταίρων είναι μάλλον προφανές. Αυτά όμως είναι ..ψιλά γράμματα για τα δικά μας πράγματα, όπου η ωριμότητα όλων μας, επιτρέπει στον μελλοντικό απασχολήσιμο ΗΜ να ολοκληρώσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές έγκαιρα και πριν την είσοδό του στον επαγγελματικό στίβο. Και φυσικά λόγω της πιθανής ασάφειας στη ..στοχοθέτηση, μπορεί κάλλιστα να παρακολουθήσει παραπάνω από ένα μεταπτυχιακά προγράμματα. Το πλήθος των 390 περίπου διατμηματικών μεταπτυχιακών που προσφέρει το ελληνικό πανεπιστήμιο πανελλαδικά από μόνο του (άλλα τόσα θα έχουν αύριο και τα ΤΕΙ) δείχνει καθαρά το επίπεδο των υψηλών ..επαγγελματικών απαιτήσεων που επιβάλλει το ακμαίο ερευνητικό δυναμικό των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η ίδια απαξίωση πιάνει βέβαια και τα ..διδακτορικά. Ποιος νοιάζεται πια για το τι υπονοεί ο τίτλος του διδάκτορα ενός τμήματος! Τι μεράκι και κέφι και πολύχρωμα άλογα!. Εδώ χρειαζόμαστε ένα καλό διδακτορικό σετάκι με μια σειρά από δημοσιεύσεις γιατί αύριο μεθαύριο έτσι και κάνουν πως ανοίγουν τίποτε θέσεις σε ΤΕΙ κάναμε την καλή μας. Ας μην αναρωτηθούμε όλοι εμείς οι πανεπιστημιακοί αύριο μεθαύριο γιατί οι υποψήφιοι διδάκτορές μας θα αναζητούν την ..ύλη του

διδασκαλίας ή τίποτε καλές σημειώσεις από ..προηγούμενους διδάκτορες. Τυπική διαδικασία θα είναι, πρέπει να μπου κανόνες σωστοί.

Κάπου εδώ τελειώνει η ..σκόπιμα γλαφυρή περιγραφή των κακώς κείμενων στον ευρύτερο επαγγελματικό χώρο μας. Να δούμε λίγο και τα ...θετικά (ναι, ναι υπάρχουν και τέτοια).

Πρώτα από όλα δραστηριοποιούμαστε σε μια γνωστική περιοχή έντονων και επιθετικών τεχνολογικών εξελίξεων. Εξελίξεων που ανακατεύονται ..περίεργα και όμορφα σε όλες τις επιμέρους εξειδικεύσεις του κλάδου (οι οποίες είναι σίγουρα πολύ περισσότερες από τους 3 τομείς ή τις 9 ροές των προγραμμάτων σπουδών). Έτσι από πλήξη τουλάχιστον δεν κινδυνεύουμε, αν θελήσουμε να μπούμε μέσα σε αυτήν την ..όμορφη περιπέτεια και να γίνουμε και εμείς μέρος της. Εξάλλου πόσοι ευτυχούν να βιώσουν μια τεχνολογική επανάσταση! Και εμείς ..την φτιάχνουμε.

Έπειτα παρά τη μαζικότητα των αποφοίτων μας, η απορροφητικότητα του κλάδου εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή. Άρα δεν λένε ψέματα οι στατιστικές που βγάζουν πολύ καλές επιδόσεις στους χρόνους που απαιτούνται για την πρώτη πρόσληψη, παρόλες τις αντιξοότητες της πρώτης ..απασχόλησης που προαναφέρθηκαν. Και όπως και να έχει το πράγμα, στα πλαίσια μια γενικά κακής κατάστασης σε σχέση με την απορροφητικότητα των νέων πτυχιούχων, ο κλάδος μας έχει κάποιες από τις καλύτερες επιδόσεις.

Από την άλλη μεριά, αξιολογώντας το γενικό επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα ελληνικά Τμήματα των ΗΜ, η εντύπωση είναι ικανοποιητική. Τα προγράμματα σπουδών καλύπτουν σε γενικές γραμμές τις βασικές απαιτήσεις για επαγγελματική ένταξη, προσφέρουν επιλεκτικά και προσεκτικά εξειδίκευση και παρακολουθούν ικανοποιητικά τις τεχνολογικές εξελίξεις. Θα μπορούσαν να είναι βέβαια τελείως διαφορετικά, πολύ περισσότερο εξειδικευμένα, αλλά αυτό θα ήταν ένα μη αποδεκτό ρίσκο για τους απόφοιτους στη ελληνική αγορά εργασίας. Επιπλέον ο λεγόμενος βασικός κορμός επιτρέπει στους απόφοιτους με λίγη ατομική προσπάθεια να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της επαγγελματικής τους απασχόλησης, όπως αυτές διαφοροποιούνται κατά περίπτωση. Βέβαια το αποτέλεσμα θα ήταν πολύ καλύτερο αν τα τμήματα καθόριζαν τον αριθμό των εισακτέων, ανάλογα με τις αντικειμενικές δυνατότητές τους, και ενδεχόμενα με συγκεκριμένες προδιαγραφές γνώσεων από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Εδώ όμως ανοίγει ένα άλλο ...σήριαλ πολλών επεισοδίων, το οποίο κατά καιρούς συζητιέται και στα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας του τμήματος, κάθε φορά που πιάνει κρίση ...δημιουργικής (και επιστημονικής) φαντασίας αυτούς που καθορίζουν περιστασιακά τα δρώμενα της ελληνικής εκπαίδευσης.

Αλλά πάλι να μη ξεχνούμε και το πιο βασικό. Όχι μόνο 5 αλλά και 25 χρόνια να κάτσει κανείς στα θρανία, πάλι θα προκύψει κάτι τις που δεν θα το διδαχθεί. Για αυτό πάρτε το απόφαση. Φτάνουν οι βασικές σπουδές για να ξεκινήσει κανείς. Από κει και πέρα ευκαιρίες για εξειδικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση θα έχει άπειρες. Λειτουργώντας σε μια επιχείρηση θα βρίσκει καθημερινά στο γραφείο του τόσα διαφημιστικά για εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης, σεμινάρια, συμπόσια και διάφορα άλλα όσα διαφημιστικά από delivery παίρνετε καθημερινά στο σπίτι σας. Η επιλογή είναι δικιά σας αν κρίνετε ότι χρειάζεστε κάτι ειδικό και ...έχετε το χρόνο να το παρακολουθήσετε.

Εδώ φυσικά θα πρέπει να κάνουμε την παρατήρηση ότι όλοι όσοι φοιτούν στα σχετικά τμήματα δεν θα γίνουν ...λαμπροί Μηχανικοί. Κάποιοι έχουν μεγαλύτερη κλίση στο επάγγελμα, κάποιοι άλλοι είναι πιο ..θεωρητικοί. Κάποιους τους ενδιαφέρει το management, κάποιοι άλλοι προτιμούν να ξενυχτούν πάνω από έναν υπολογιστή. Μερικοί τη ..βρίσκουν με τη ...μουντζούρα και τα κατσαβίδια και κάποιοι άλλοι βγάζουν σπυράκια μόνο με τη σκέψη ότι θα αφήσουν τα χαρτιά και τα μολύβια τους (άντε και το laptop). Ευτυχώς ο κλάδος μας έχει ..κάτι για τον καθένα. Και είναι λίγοι οι κλάδοι που μπορούν να προσφέρουν τέτοια ...ποικιλία. Παράλληλα η επαγγελματική ένταξη του καθένα έχει ...διαφορετικό δρόμο και ..άρωμα. Άλλος είναι ο ..τσαμπουκάς που θα βγει στο κλαρί, θα κυνηγήσει και θα ..αλλάζει τις δουλειές σαν τα πουκάμισα και άλλος είναι αρκετά ανασφαλής ώστε να μην μπορεί απλά να λειτουργήσει σε ένα τέτοιο ανταγωνιστικό πλαίσιο. Εκείνο το οποίο χρειάζεται είναι να μπορέσει κάποιος έγκαιρα να συνειδητοποιήσει τοπροφανές. Οι σπουδές, η εξειδίκευση, το επάγγελμα, όλες οι επιλογές μας σε τελευταία ανάλυση, αλλά και οι συνέπειές των, είναι μια ΑΥΣΤΗΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ. Φυσικά πρέπει κανείς να ακούει, να ρωτάει, να κουβεντιάζει, αλλά οι προσωπικές ...υποθέσεις απαιτούν και προσωπικό ...αγώνα. Όσο γρηγορότερα ξεπεράσει κανείς αγκυλώσεις που έχουν να κάνουν με την αναζήτηση έτοιμων λύσεων και συνταγών και αρχίσει να δίνει μόνος του τις κατά δικές του προσωπικές λύσεις, τόσο πιο εύκολη θα είναι και η αποδοχή της ...δικιάς του ζωής.

Και ας κλείσουμε αυτόν τον κύκλο των επεισοδίων, έτσι όπως τον αρχίσαμε, δηλαδή με τον καλό συνάδελφο που στην αρχή του κειμένου αυτού τον αφήσαμε να παλεύει να προσαρμοστεί στην πρώτη του δουλειά. Πολύ σύντομα θα διαπιστώσει ότι η επαγγελματική ένταξη, όπως και ένα σωρό άλλα πράγματα, τελικά είναι πολύ πιο απλά από όσο δύσκολα τα φτιάχνει η φαντασία μας. Πολύ σύντομα θα αρχίσει να 'βλέπει' και το επαγγελματικό του περιβάλλον διαφορετικά, να αναγνωρίζει άλλες επαγγελματικές ευκαιρίες, να 'διαβάζει' τις θέσεις εργασίας, να διαπραγματεύεται αποδοτικά τις αμοιβές του και το αντικείμενο της απασχόλησής του. Και φυσικά θα διαπιστώσει ότι εκείνο που χρειάζεται είναι ..κινητικότητα.

Μια βασική αρχή του management, χωρίζει τον επαγγελματικό βίο ενός manager σε τρεις περιόδους, την περίοδο της κινητικότητας, την περίοδο των επιλογών και την περίοδο της ωριμότητας. Στην πρώτη περίοδο, δηλαδή στα πρώτα επαγγελματικά βήματα, πρέπει κάποιος να είναι πρόθυμος να αλλάζει συχνά αντικείμενο απασχόλησης. Η κινητικότητα του εξασφαλίζει σημαντικές εμπειρίες, διαδοχικές αυξήσεις στις αμοιβές και αναγνωρισιμότητα. Στη δεύτερη περίοδο, αρκετά έμπειρος, μπορεί να επιλέξει εκείνες τις θέσεις εργασίας που θα του επιτρέψουν να αξιοποιήσει τις εμπειρίες που μάζεψε από την πρώτη περίοδο και με τις ικανότητές του να δημιουργήσει το προφίλ του ικανού manager. Οι θέσεις αυτές τώρα δεν πρέπει να αλλάζουν συχνά, έτσι ώστε να παρέχουν τον απαιτούμενο χρόνο για την ανάδειξη των παραπάνω. Τέλος για την τελευταία φάση θα πρέπει να επιλέξει προσεκτικά, τη θέση εκείνη που θα του επιτρέψει μια ..ομαλή συνταξιοδότηση....Αν λοιπόν ο νέος ΗΜ αρχίσει ψάχνει για ...ΚΑΠΗ στα 23 χρόνια του τότε μάλλον δεν πρόκειται να έχει καλές επαγγελματικές προοπτικές. Και εδώ ας θυμηθούμε λίγο τα ψηλά ποσοστά των συναδέλφων που παραμένουν στην πρώτη τους απασχόληση (46%) ή νοιώθουν ανασφάλεια για οποιαδήποτε ατομική κίνηση (80%) της προηγούμενης ενότητας. Κινητικότητα λοιπόν και για να προλάβω τον αντίλογο, όταν μιλάμε για κινητικότητα δεν εννοούμε από κέντρο σε Καλαμαριά, αλλά βάζουμε μέσα όχι μόνο την Αθήνα,

την επαρχία αλλά και το καινούργιο μας σπίτι, την Ευρώπη. Και εκεί, πιστέψτε με, οι επαγγελματικές προοπτικές είναι πραγματικά λαμπρές.

Αρχίστε λοιπόν να φαντάζεστε τη ζωή σας σε αυτόν το γενναίο καινούργιο κόσμο που σας περιμένει έξω από την πόρτα του ιδρύματος. Απλά και όμορφα, χωρίς μιζέρια και εσωστρέφεια. Ανιχνεύστε τις δεξιότητές σας, βρείτε εκείνα τα πράγματα που σας αρέσει να κάνετε. Συγκεντρωθείτε σε αυτά και αφήστε τα άλλα για τους άλλους .. Διάβασα πρόσφατα σε μια συνέντευξη ότι ‘αν οι Έλληνες δεν είχαν μια γονιδιακή τάση, ως λαός προς την αμετροέπεια και την υπερβολή, δεν θα χρειαζονταν ρητά του τύπου –Παν μέτρον άριστον’. Σοφή και τόσο απλή κουβέντα. Δεν χρειαζόμαστε Πέρσες για να ..γράψουμε έπη σε Θερμοπύλες και Μαραθώνες. Ίσως να μη χρειαζόμαστε καν τέτοια έπη. Η ζωή είναι εδώ και κυλάει απλά, καθημερινά και δίπλα μας. Απλώστε το χέρι και αρπαχτείτε από αυτήν.

Αντί για επίλογο

Απαντώντας στην πρό(σ)κληση ενός ανώνυμου φίλου από το ΕΜΠ ξεκίνησα να γράψω 2-3 πράγματα για τις επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου μας. Βγήκε κάτι τις περισσότερο είναι αλήθεια. Οι σκέψεις που διατυπώνονται στα 4 αυτά κείμενα είναι καθαρά προσωπικές και σίγουρα όχι άγνωστες, καθώς κατά καιρούς τις έχω μοιραστεί και προφορικά και γραπτά με πολλούς φοιτητές μου τωρινούς αλλά και παλιότερους.

Το κείμενο αυτό γράφτηκε για το ηλεκτρονικό βήμα, βιαστικά, σε μια περίοδο με έντονη εργασιακή φόρτιση. Έτσι δεν υπέστη τη βάσανο ενός γραπτού κειμένου και συνεπώς, παρόλη τη φρεσκάδα της αγχωμένης γραφής, μάλλον δεν μοιάζει έτοιμο ακόμη να ..τυπωθεί. Ίσως σταδιακά και με διαδοχικά edit να πάρει μια πιο ...σοβαρή και ολοκληρωμένη μορφή, θα δούμε όμως. Εσείς απλά δεχτείτε προκαταβολικά τις απολογίες μου για κάθε λεκτική, φραστική και ορθογραφική υπερβολή.

Το κείμενο στο σύνολό του δεν θα μπορούσε παρά να είναι αφιερωμένο σε όλους τους φοιτητές Ηλεκτρολόγους Μηχανικούς, Ηλεκτρολόγους Μηχανολόγους Μηχανικούς, Μηχανικούς Υπολογιστών και όλους γενικά του σιναφιού, τους πρώην, τους νυν και τους επόμενους, δηλαδή στα πιο γερά μυαλά και στα πιο καλά παιδιά.....

Γρηγόρης Παπαγιάννης